

Betænkning afgivet af Miljø- og Fødevareudvalget den 30. april 2025

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af dyrevelfærdsloven

(Grænseværdier for dødelighed og særlige rådgivningsbesøg ved dødelighed i besætninger, uddannelseskraft for medarbejdere samt takstændring)

[af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen)]

1. Ændringsforslag

Alternativets medlemmer af udvalget har stillet 1 ændringsforslag om deling af lovforslaget.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, LA og M) vil stemme imod ændringsforslaget om deling af lovforslaget.

Et *mindretal* i udvalget (DD, SF, KF, ALT, DF og RV) vil stemme for ændringsforslaget om deling af lovforslaget.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL) vil stemme hverken for eller imod ændringsforslaget om deling af lovforslaget.

Et *flertal* i udvalget (S, V, LA og M) indstiller det udelte lovforslag til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (DD, SF, KF, DF og RV) indstiller de under A og B nævnte lovforslag til *vedtagelse uændret*. Hvis ændringsforslag om deling ikke vedtages, vil mindretallet stemme for det udelte lovforslag.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL) vil stemme hverken for eller imod lovforslaget ved 3. behandling.

Et *tredje mindretal* i udvalget (ALT) indstiller det under A nævnte lovforslag til *vedtagelse uændret*. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod det under B nævnte lovforslag ved 3. behandling.

Borgernes Parti, Naleraq, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Enhedslisten

Enhedslistens medlemmer af udvalget finder, at den rekordhøje dødelighed for søer i den konventionelle danske svineproduktion er et udtryk for en alarmerende dyrevelfærdskrise. De seneste 10 år er udviklingen kun gået den forkerte vej. I 2013 døde i gennemsnit 12,7 pct. af avlssøerne, i 2023 var det 16,5 pct., jf. L 138 – svar på spørgsmål 3. Ser vi længere tilbage, er det tydeligt, at denne udvikling i den forkerte retning har været konstant gennem de seneste 35 år. I 1990 døde i gennemsnit 4 pct. af avlssøerne (»Velfærdsproblemer hos de danske søer«, Dyrenes Beskyttelse, 2004). Der er altså tale om mere end en firdobling på 35 år. Det er på alle måder fuldstændig uacceptabelt.

De væsentligste dødsårsager for avlssøer er, at man i avlsarbejdet har prioriteret så store kuld, at det giver problemer ved faring i en grad, så en af de hyppigste dødsårsager for avlssøer er fostre, som ikke bliver født, men ligger og rådner inde i soen. Dertil kommer de hyppige kuld, som slider på soens krop, fiksering af dyrene omkring faring og diegivning og brug af ammesøer, som forlænger fikseringsperioden og stresser søerne. Dertil kommer, at fodring med stor andel kraftfoder giver maveproblemer, og at mange søer lider af varmestress grundet manglende adgang til overbrusning med vand eller mudderhuller. Herudover er bemandingen ofte utilstrækkelig til at sikre et forsvarligt tilsyn med dyrene.

Sammenlignes Danmark med andre lande, der også har en stor konventionel svineproduktion, ligger Danmark helt i top med den højeste dødelighed, kun overgået af Spanien og USA. I EU-lande som Tyskland, Frankrig og Belgien er dødeligheden det halve sammenlignet med Danmark. Også i et land som Brasilien er dødeligheden under det halve sammenlignet med Danmark. Samtidig ligger Danmark i

top over lande med højest udskiftning af avlssøer med en årlig udskiftning på 56,2 pct. af søerne, kun overgået af Irland, som til gengæld har en væsentlig lavere gennemsnitlig sodødelighed end Danmark. Den høje udskiftning til nye avlssøer burde føre til en lavere gennemsnitlig dødelighed, men det er ikke tilfældet, når man sammenligner de danske tal med tallene fra andre lande. Sammenligningen er lavet på baggrund af erhvervets egne tal, jf. L 138 – svar på spørgsmål 2. Der tages i ministerens svar forbehold for, at tallene opgøres forskelligt i landene. Tallene er imidlertid i overensstemmelse med en undersøgelse fra Aarhus Universitet, der i 2017 konkluderede, at »... sodødeligheden er fortsat højere i Danmark end i lande, vi normalt sammenligner os med« (»DCA Report 097, Identification of Risk Factors and Strategies for Reducing Sow Mortality«, Aarhus Universitet, juni 2017).

Det er ikke første gang, at en minister vil sætte grænseværdier for dødelighed blandt grise. Det skete også i forbindelse med »Veterinærforlig I« og »Veterinærforlig III«. I ministerens svar på Enhedslistens spørgsmål 5 til L 138 angiver ministeren:

»Dette indebar, at besætningsdyrlægen og den ansvarlige for besætningen sammen burde drøfte, hvad der skal til for at sænke sodødeligheden samt udarbejde en konkret handlingsplan«.

I svaret oplyser ministeren endvidere:

»Veterinærforligene indeholdt imidlertid ikke konkrete tiltag i forhold til Fødevarestyrelsens muligheder for sanktionering i forbindelse med overskridelse af grænseværdien for sodødelighed i modsætning til, hvad der er lagt op til med det fremsatte lovforslag og udmøntningen heraf.«

Enhedslisten finder, at dette lovforslag ikke indeholder tilstrækkelige tiltag i forhold til Fødevarestyrelsens muligheder for sanktionering i forbindelse med overskridelse af grænseværdien for sodødelighed. Lovforslaget indfører krav om et rådgivningsbesøg i besætninger med høj dødelighed i en periode på over 4 måneder. Fødevarestyrelsen skal som en del af sine ordinære dyrevelfærdskontroller derefter kontrollere, om rådgivningsbesøget er blevet rekvireret. Lovforslaget indeholder imidlertid intet om Fødevarestyrelsens muligheder for sanktionering for at overskride grænseværdien. EL finder det derfor svært at se, hvordan dette lovforslag skulle virke anderledes end de tidligere eksempler på fastsatte grænseværdier. EL finder det derudover problematisk, og at der ikke stilles krav om, at det skal være en dyrlæge, som ikke er besætningsdyrlægen, der varetager rådgivningsbesøget, så der kommer et ekstra sæt veterinærfaglige øjne på problemerne i besætningen.

Enhedslisten har under udvalgsbehandlingen spurgt, om ministeren vil inddrage dyrlæger og dyrevelfærdsorganisationer, når grænseværdien for dødelighed skal fastsættes. Det svarer ministeren ikke på, men svarer i stedet, at »enkelte relevante interessenter« vil blive inviteret til et interessentmøde »med henblik på at få inddraget deres synspunkter på, hvor snittet for grænseværdi bør ligge«, jf. L 138 – svar på spørgsmål 6.

Enhedslisten finder det meget bekymrende, at ministeren således ikke vil bekræfte, at dyrlæger og dyrevelfærdsorga-

nisationer vil blive inddraget i at fastsætte grænseværdierne, og frygter på den baggrund, at hensynet til erhvervsøkonomiske interesser vil dominere arbejdet med at fastsætte en grænseværdi. Følgende fremgår af § 57 i dyrevelfærdsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 33 af 14. januar 2025:

»Ved fastsættelse af regler i henhold til bestemmelser i denne lov skal dyrevelfærdsorganisationer og andre organisationer, der særlig berøres af reglerne, inddrages.«

EL opfordrer på denne baggrund ministeren til – i overensstemmelse med de gældende regler i dyrevelfærdsloven – at sikre, at også dyrlæger og dyrevelfærdsorganisationer inviteres og deltager i interessentmødet, og at deres synspunkter inddrages ved fastsættelsen af grænseværdien.

EL finder det endvidere ekstremt bekymrende, at ministeren ikke vil svare på, om den rekordhøje sodødelighed er en såkaldt broдне kar-problematik, eller om den er et udtryk for en produktion, som generelt presser søerne for hårdt, og som indebærer, at hver so skal levere størst muligt output i form af grise for mindst muligt input i form af f.eks. plads, foder, tidsforbrug m.v., og at ministeren heller ikke vil oplyse, om ministeren vil fastsætte grænseværdien på baggrund af den gennemsnitlige dødelighed for alle besætninger eller ud fra den gennemsnitlige dødelighed i de besætninger, hvor dødeligheden er lavest, for at undgå, at de såkaldte broдне kar trækker den gennemsnitlige dødelighed op og dermed gør grænseværdien mindre ambitiøs, jf. L 138 – svar på spørgsmål 9.

EL er på den baggrund bekymret for, at der vil blive fastlagt en uambitiøs grænseværdi for dødelighed, og at lovforslaget ikke kommer til at virke i forhold til det, der efter Enhedslistens mening burde være formålet, nemlig at rette op på den nuværende katastrofale situation.

EL ser kravet om et obligatorisk kursus som et positivt tiltag, dog med forbehold for hvordan det i praksis vil blive udformet og afviklet.

Det er Enhedslistens vurdering, at dette lovforslag fastsætter nogle rammer for at skabe mindre dyrevelfærds-mæssige forbedringer for avlssøerne i den konventionelle svineproduktion. På baggrund af svar fra ministeren under henholdsvis førstebehandlingen og udvalgsbehandlingen er EL imidlertid stærkt bekymret for, at grænseværdien under den nuværende regering vil blive fastsat på et uambitiøst niveau, og at det obligatoriske kursus vil blive udformet under hensyn til erhvervsøkonomiske interesser frem for hensynet til dyrevelfærden. Samtidig er det Enhedslistens bekymring, at lovforslaget vil have yderst begrænset effekt, når der ikke samtidig rettes op på de væsentligste dødsårsager for avlssøer.

Enhedslisten stemmer derfor gult til dette lovforslag.

Alternativet

Alternativets medlemmer af udvalget vil stemme for lovforslaget, da det har til formål at etablere hjemmel til at gennemføre to af initiativerne i dyrevelfærdsaftalen »Sammen om Dyrene«, som en række partier, herunder Alternativet, indgik med regeringen den 9. februar 2024. Det er samtidig Alternativets opfattelse, at dyrevelfærdsaftalen ikke er ambitiøs nok, særlig når det gælder de millioner af dyr

i den konventionelle storproduktion, som er dem, der har det allerværst. I Danmark tages kampen for bedre forhold for dyrene i storproduktionen med meget små skridt. Den er både langsom og omkostningsfuld for statskassen. Men helt grundlæggende er det nødvendigt at tage et opgør med en produktionsform, der har udviklet sig ud i det absurde, og som skader dyrene, skader miljøet og skader folkesundheden.

Ud over at give ministeren hjemmel til at kunne gennemføre de to initiativer, navnlig at få nedbragt dødeligheden gennem bedre registrering og ved at indføre rådgivningsordninger og uddannelseskrav for medarbejdere, omfatter lovforslaget også en justering af taksten for virksomhedernes gebyrer for stikprøvekontrol ved på- og aflæsning af dyr og kontroller i forbindelse med udførsel af levende dyr til udlandet. Sammenlignet med det udkast, der blev sendt i bred offentlig høring, er der efter den offentlige høring sket en nedjustering af taksten fra 70 kr. til 64 kr. Nedjusteringen er sket efter en såkaldt supplerende høring, som foregik med kort frist hen over julen, fra den 19. december 2024 til den 8. januar 2025. ALT noterer, at det alene er erhvervets lobbyister, der har nået at afgive høringssvar. Denne del af lovforslaget, som ikke vedrører initiativer i dyrevelfærdsaftalen »Sammen om Dyrene«, men som er tilføjet i 11. time, ønsker Alternativet udskilt i et selvstændigt lovforslag, så det bliver muligt at stemme om det særskilt. Denne del vedrører nemlig blot endnu en slet skjult økonomisk begunstiggelse af erhvervet, som ikke har noget med forbedring af dyrenes velfærd at gøre – og det ønsker Alternativet tydeliggjort.

Ved en nedsættelse af virksomhedernes gebyr for kontrol bliver der alt andet lige færre penge i Fødevarestyrelsen til at føre tilsyn og kontrol med. Men det er i høj grad det modsatte, der er behov for. Der er behov for både mere og bedre tilsyn med dyrene. Begrundelsen for at ville sætte taksten op er, at der har været tale om en ekstraordinær nedsættelse af taksten i nogle år grundet en manglende opfyldelse af de fastsatte mål for antallet af kontroller. Det vil altså sige, at der i virkeligheden ikke er tale om en taksthævning, men en tilbageførsel af taksten til den størrelse, den havde, inden den blev nedsat, fordi Fødevarestyrelsen ikke havde gennemført det antal stikprøvekontroller, den skulle. Kontroltrykket har altså i en periode været sænket, hvilket har favoriseret branchen økonomisk i en periode.

Antallet af kontroller er målbart, men det afgørende er, hvordan kontrollerne finder sted, og hvilke sanktioner der bliver taget i anvendelse ved overtrædelse af reglerne. Kontrol må ikke hovedsagelig tage form af behandling af virksomhedernes egne indberettede data til Fødevarestyrelsen, kontrol af transportdokumenter m.v. Der bør først og fremmest foretages grundige tilsyn med dyrene både i produktionshallerne, hvor de lever deres liv tæt stuvet sammen, og ved på- og aflæsning i lastbilerne, hvor de staves endnu tættere sammen og sendes ud på alt for lange kørsler til udlandet. Alternativet ønsker en grundlæggende og langt mere dybtgående drøftelse af, hvordan tilsynet med dyrene i storproduktionen bør foregå. Det er veldokumenteret i dyrevelfærdsrapporter, ved aktindsigter og i Rigsrevisionens

rapporter, at tilsynet med dyrene i årevis har været under al kritik.

Dyrevelfærdsloven er en rammelov, og derfor er det afgørende, hvordan lovens politiske intentioner konkret udmøntes i bekendtgørelser som mindstekrav til virksomhederne. Det er Alternativets opfattelse, at virksomhedernes interesseorganisationer har haft og stadig har alt for stor indflydelse på den konkrete udformning af reglerne. Dyrælgeforeningen, Det Dyreetiske Råd, Dyrenes Beskyttelse m.fl. bør i langt højere grad inddrages i det konkrete arbejde med regelfastsættelsen, så borgernes ønske om bedre dyrevelfærd som ikke mindst udtrykt i dyrevelfærdsloven i højere grad kan blive vægtet over for erhvervets økonomiske særinteresser.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (ALT), tiltrådt af et *mindretal* (DD, SF, KF, DF og RV):

Ændringsforslag om deling af lovforslaget

1) Lovforslaget deles i to lovforslag med følgende titler og indhold:

A. »Forslag til lov om ændring af dyrevelfærdsloven (Grænseværdier for dødelighed og særlige rådgivningsbesøg ved dødelighed i besætninger og uddannelseskrav for medarbejdere)« omfattende § 1, nr. 1 og 2, og § 2.

B. »Forslag til lov om ændring af dyrevelfærdsloven (Takstændring)« omfattende § 1, nr. 3, og § 2.

[Forslag om deling af lovforslaget]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Med ændringsforslaget foreslås det at opdele lovforslaget i to.

Ændringsforslaget indebærer, at de foreslåede regler i dyrevelfærdsloven om grænseværdier for dødelighed og særlige rådgivningsbesøg ved dødelighed og uddannelseskrav hos medarbejdere i besætninger med landbrugsdyr, der udmønter initiativ nr. 14 og 18 i »Sammen om Dyrene – Aftale om dyrevelfærd 2024-2027«, skal indgå i et selvstændigt lovforslag (A).

Endvidere indebærer ændringsforslaget, at den foreslåede takstændring for bestemmelsen i dyrevelfærdsloven om betaling af omkostninger til stikprøvekontrol ved på- og aflæsning af dyr og dybdegående kontroller i forbindelse med udførsel af levende dyr for at sikre balance mellem indtægter og udgifter skal indgå i et andet selvstændigt lovforslag (B).« Opdelingen indebærer endvidere, at parterne bag »Sammen om Dyrene – Aftale om dyrevelfærd 2024-2027« har mulighed for at stemme for en gennemførsel af de foreslåede delelementer i aftalen uden samtidig at stemme for den foreslåede takstændring, som ikke er en del af aftalen, og som endvidere er nedjusteret efter den offentlige høring af lovforslaget.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 6. februar 2025 og var til 1. behandling den 28. februar 2025. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Miljø- og Fødevareudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høringssvar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og ministeren for fødevarer, landbrug og

fiskeri sendte den 1. oktober 2024 dette udkast til udvalget, jf. MOF alm. del – bilag 5. Et supplement til lovforslaget vedrørende takstændringen har efterfølgende været sendt i høring den 19. december 2024. Den 6. februar 2025 sendte ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri høringssvarene og et høringssvar til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 5 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 11 spørgsmål til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Anne Paulin (S) Lasse Haugaard Pedersen (S) Bjarne Laustsen (S) Camilla Fabricius (S) Thomas Skriver Jensen (S)
Ida Auken (S) Thomas Monberg (S) Kris Jensen Skriver (S) Thomas Jensen (S) Erling Bonnesen (V) nfmd.
Kim Valentin (V) Anni Matthiesen (V) Hans Christian Schmidt (V) Charlotte Bagge Hansen (M) Torsten Gejl (ALT)
Hans Kristian Skibby (DD) fmd. Kristian Bøgsted (DD) Pernille Vermund (LA) Carsten Bach (LA) Rasmus Jarlov (KF)
Per Larsen (KF) Kim Edberg Andersen (DD) Nick Zimmermann (DF) Carl Valentin (SF) Marianne Bigum (SF)
Søren Egge Rasmussen (EL) Leila Stockmarr (EL) Katrine Robsøe (RV) Helene Brydensholt (ALT)

Borgernes Parti, Naleraq, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Radikale Venstre (RV)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Alternativet (ALT)	6
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	16	Borgernes Parti – Lars Boje Mathiesen (BP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Naleraq (N)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	12	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5
Dansk Folkeparti (DF)	7		